

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงเกิดการเอาใจเอาเปรียบซึ่งกันและกันมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวมขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดสภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ (เรียบ นมรักษ์. 2552 : 1) จึงมีความสำคัญต่อส่วนรมน้อยลงการปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อสังคม จะเป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน การช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตอันจะเป็นหลักการในการดำเนินชีวิตเป็นการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม สถาบันการศึกษาที่นอกจากจะอบรมสั่งสอนแล้วยังจะต้องอบรมคุณธรรมจริยธรรม ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักเสียสละและรู้จักการให้มากกว่าการรับ จะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีของสังคมส่วนรวม การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญมากต่อนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การทำงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอันจะเป็นประโยชน์ในทุกกระดับของสังคม ถ้ามีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งในทุกกระดับของสังคม ย่อมส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวม (อุรสา พรหมทา. 2555 : 3)

ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันมีมากมายที่เกิดขึ้นทำให้ผู้คนในสังคมสนใจแต่การดำรงชีวิตของตนเองเพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน เกิดความเห็นแก่ตัว ไม่เสียสละเพื่อส่วนรวมขาดจิตสำนึกสาธารณะมีผลทำให้สังคมอ่อนแอ (หฤทัย อาจปฐุ. 2544 : 1) จึงทำให้เกิดปัญหาในระดับต่าง ๆ ตามมา ในระดับโลกทำให้เกิดปัญหาการสะสมอาวุธระหว่างใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจมีการถั่นแก่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศเกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างชาติในระดับชาติทำให้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับชุมชนทำให้เกิดปัญหาชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา

เกิดอาชญากรรมในระดับชุมชนขาดศูนย์รวมจิตใจ ในระดับองค์กรทำให้เกิดปัญหาการแบ่งพรรคพวกมีความเห็นแก่ตัว แข่งแย่งชิงดีชิงเด่นในระดับครอบครัวทำให้เกิดปัญหาความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลงและเกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว ในระดับบุคคลทำให้เกิดปัญหาสร้างความคิดตัวเองให้กับตนเองและคนอื่น (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543 : 22 - 29)

การไม่ช่วยกันรักษาสมบัติสิ่งของ สถานที่ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ หรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวม และเฉยชากับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตน ดังกล่าว แสดงถึงการขาดจิตสาธารณะ (โกศล มีความดี. 2547 : 1) ซึ่งกระทรวงการศึกษาได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนจึงได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาจากความสำคัญของจิตสาธารณะดังกล่าวข้างต้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2545) ได้ระบุว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมด้วย (กรมวิชาการ. 2545 : 35)

สภาพสังคมในปัจจุบันที่กำลังมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้านและต่างก็มีการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อให้ประเทศของตนเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศอื่น ๆ ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุพัฒนาไปเรื่อย ๆ และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จิตใจของมนุษย์กลับไม่เจริญก้าวหน้าตามวัตถุไปด้วย ประกอบกับระบบทุนนิยมทำให้มนุษย์ซึมซับเอาความเห็นแก่ตัวมาไว้ในตัวเองสังคมจึงมีแต่การแก่งแย่ง เหาวัดเอาเปรียบ คิดแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ดังนั้นความสำนึกต่อส่วนรวมจึงน้อยลงทุกวัน (ชนิดา ทองมีเหลือ. 2550 : 1)การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อครอบครัวและสังคมเป็นการสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงตระหนักและเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ และเพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการศึกษานำมา

พัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และ
ประเทศชาติสืบไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นอย่างไร
2. คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำแนกตามคณะและชั้นปีเป็นอย่างไร
3. มีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำแนกตามคณะและชั้นปี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำแนกตามคณะและชั้นปี มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556
  - 1.1 ประชากรในการตอบแบบสอบถามได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามภาคเรียนที่ 2 จำนวน 15,480 คน จาก 7 คณะ ดังนี้

- 1.1.1 คณะครุศาสตร์
- 1.1.2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 1.1.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 1.1.4 คณะวิทยาการจัดการ
- 1.1.5 คณะเทคโนโลยีการเกษตร
- 1.1.6 วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง
- 1.1.7 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 377 คน จากการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน

1.3 ประชากรในการตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษารองผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา รองคณะบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและนายกสโมสรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทั้ง 7 คณะ

2. ด้านสถานที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 3/2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ** หมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนรวม มีความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม มีการแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง การมองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกี่ยวกับบทบาทของตนเองการมีระเบียบวินัย ใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งมีมาตรฐานในการมีบทบาทในการลดทอนอำนาจของกิเลสตัณหาต่าง ๆ มีการแสดงออกที่ดีเกี่ยวกับครอบครัวการทำกิจกรรมในครอบครัวและมีการเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ญาติพี่น้อง การแสดงความช่วยเหลืองานของครอบครัว มีการยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมจริยธรรมจากพ่อแม่และหลักคำสอนจากพระพุทธศาสนาการเข้าร่วมในการทำงานที่เป็นส่วนรวม มีความรักเอื้ออาทร และความสามัคคี การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ ickyong และให้

เกียรติผู้อื่น การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันการเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมการแสดงความรักเพื่อเพื่อแผ่เสียดสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม มีการปรับตัวทางอารมณ์ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพกฎระเบียบของสังคมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการทำงานประ โยชน์เพื่อส่วนรวม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม มีจิตสำนึกที่เป็น ไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณชนคนหมู่มาก ให้กำลังใจ ให้แรงบันดาลใจแก่ผู้คนในการต่อสู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคในชีวิตของตนเอง มีสังคมอุดมการณ์หรือสภาพอันเป็นที่พึงปรารถนา ร่วมกันของมนุษยชาติโดยรวม การใช้เหตุผลการคิด การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นซึ่งคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะประกอบด้วย

1.1 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อตนเอง หมายถึง การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ประพฤติตัวให้เหมาะสม เว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย เป็นจิตสำนึก เพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อครอบครัว มีการแสดงออกที่ดีเกี่ยวกับครอบครัว มีการทำกิจกรรมในครอบครัว มีการเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ยึดถือแบบอย่างคุณธรรม จริยธรรมที่ดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองและหลักธรรมสอนของพระพุทธศาสนาเป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

1.3 คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะต่อสังคม หมายถึง การปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อสังคม มีการดูแลช่วยเหลือรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ เห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เคารพกฎระเบียบของสังคม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่เอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่รวมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน

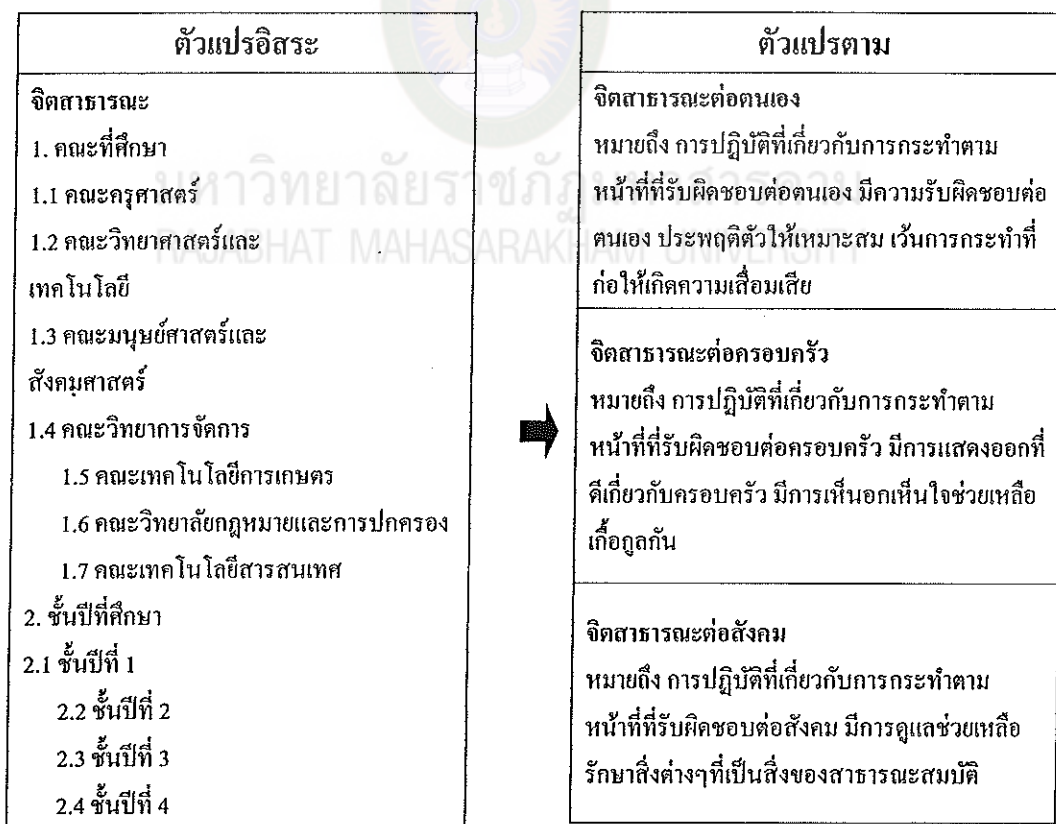
2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น
2. ได้ทราบความแตกต่างถึงคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทั้ง 7 คณะ และ 4 ชั้นปี ทำให้เกิดพฤติกรรมความตระหนักในการกระทำของตนเองต่อสังคมส่วนรวม และได้รู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม
3. ได้แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงการกระทำของตนเองที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมโดยรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย